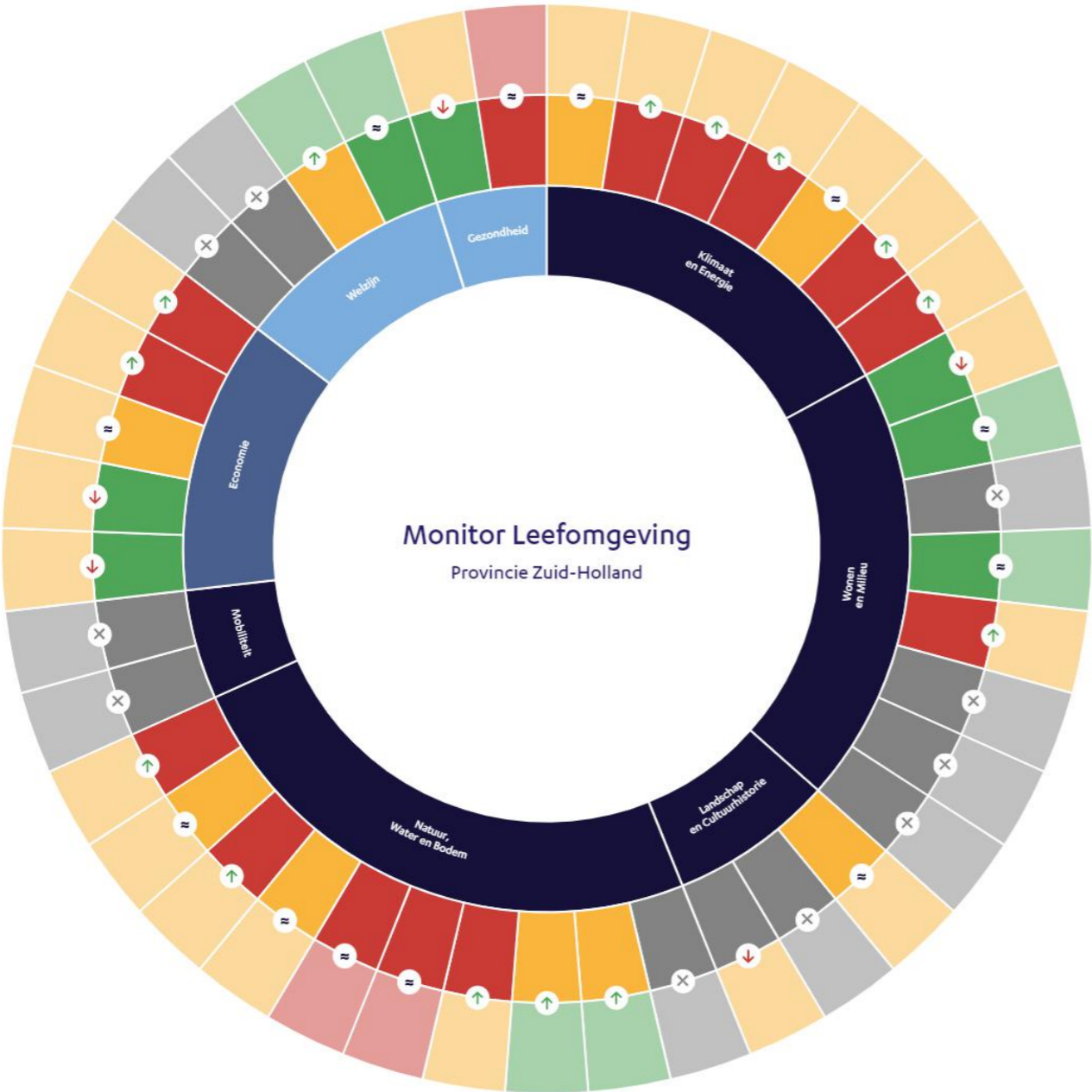

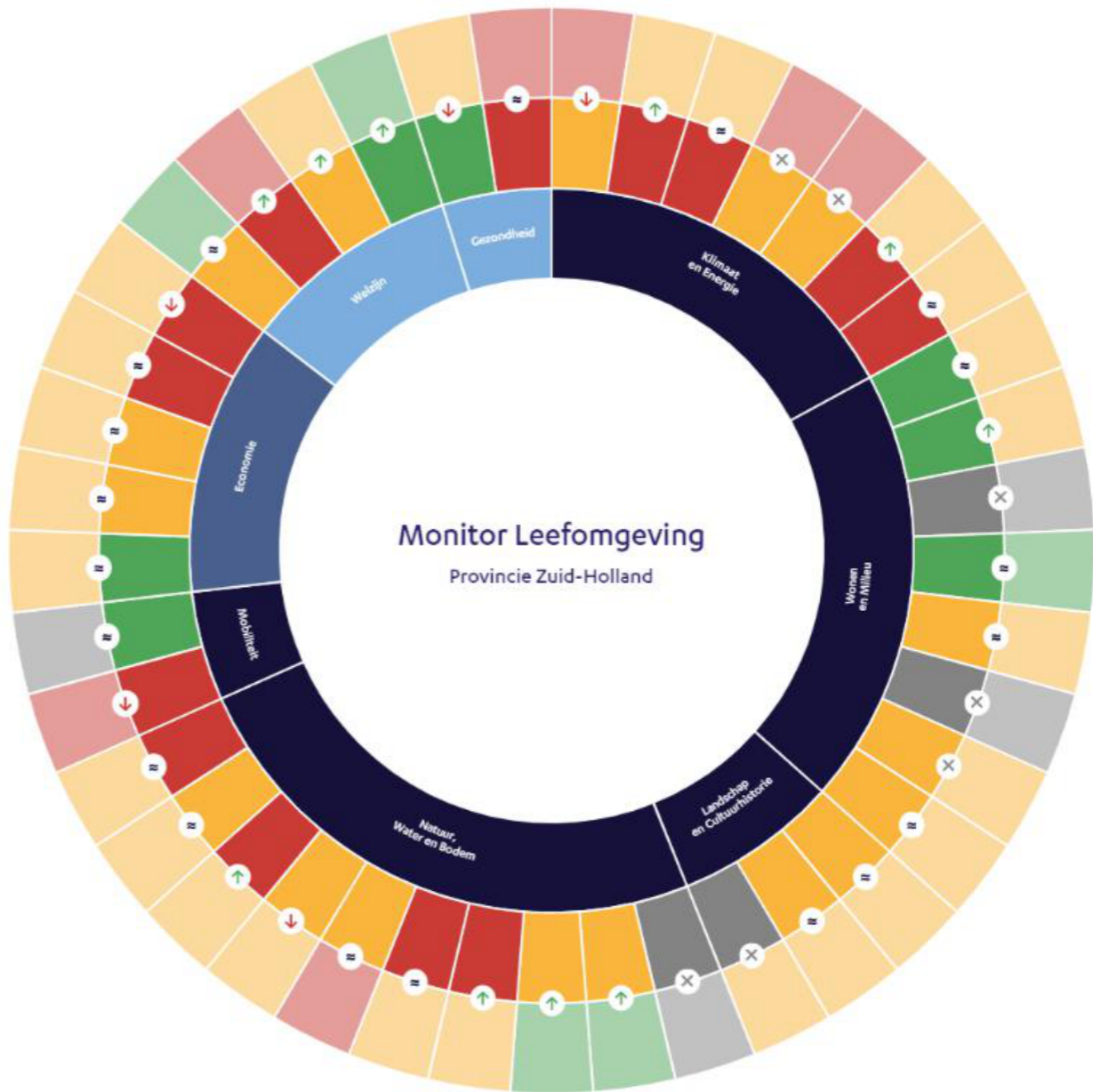
Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Overzicht Monitor Leefomgeving Zuid-Holland in 2022 en 2023

Monitor Leefomgeving Zuid-Holland in 2022
(op basis van oude thema-indeling)

Monitor Leefomgeving Zuid-Holland in 2023
(op basis van oude thema-indeling)

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Nieuw gedefinieerde indicatoren of indicatoren met aangepaste definities van de kleurscore

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Definitie kleurscore
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Hittestress	[Red]	[White] ×	[Yellow]	[Yellow]	[White] ×	[Red]	[Green] Indien 100% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten waarbij geen sprake is van hitte-eilandeffect.
							[Yellow] Indien tussen de 80% en 100% van de inwoners van Zuid-Holland woont in een buurt waarbinnen geen sprake is van hitte-eilandeffect.
							[Red] Indien minder dan 80% van de inwoners in Zuid-Holland woont in een buurt waarbinnen geen sprake is van een hitte-eilandeffect.
Toelichting: <ul style="list-style-type: none"> - In de vorige versie van de monitor leefomgeving werd nog verwezen naar de in ontwikkeling zijnde provinciale monitor klimaatadaptatie. Op basis van deze monitor is de definitie van de kleurscore nu ingevuld. - In het klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 Nederland 100% klimaatbestendig is, vertaald naar Zuid-Holland houdt dat in dat er in Zuid-Holland nergens last is van stedelijke hitte-eilandeffect. Momenteel woont in Zuid-Holland 80,7% van de inwoners in een buurt waarbinnen geen sprake is van hitte-eilandeffect. Deze 80% is aangehouden als nulmeting, waarbij deze 80% grens is gehanteerd voor de grens tussen een kleurscore tussen rood en oranje, zodat we in de toekomst in het rood schieten als we niet minimaal behouden wat het nu is. - Omdat 100% klimaatbestendig een hoge ambitie is, kan vooralsnog niet gesteld worden dat deze ambitie in 2050 zal worden gehaald. Daarnaast worden klimaatscenario's ernstiger en is het risico dat we voor nieuwbouw onvoldoende sturen op toepassing klimaatadaptief bouwen. Een kleurscore rood voor de langjarige ontwikkeling wordt daarom van toepassing geacht. - Een trend is nog niet te geven omdat de kleurscore pas net is gedefinieerd. 							
Wateroverlast	[Yellow]	[White] ×	[Yellow]	[Yellow]	[White] ×	[Red]	[Green] Indien 0% van de panden in Zuid-Holland kwetsbaar is voor wateroverlast.
							[Yellow] Indien tussen de 0% en 16% van de panden in Zuid-Holland kwetsbaar is voor wateroverlast.
							[Red] Indien meer dan 16% van de panden in Zuid-Holland kwetsbaar is voor wateroverlast.
Toelichting: <ul style="list-style-type: none"> - In de vorige versie van de monitor leefomgeving werd nog verwezen naar de in ontwikkeling zijnde provinciale monitor klimaatadaptatie. Op basis van deze monitor wordt de definitie van de kleurscore nu ingevuld, waarbij wordt uitgegaan van kwetsbare panden als meest maatgevende indicator. - In het klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 Nederland 100% klimaatbestendig is, vertaald naar Zuid-Holland houdt dat in dat er in Zuid-Holland nergens last is van kwetsbare panden vanuit wateroverlast. In Zuid-Holland is momenteel 15,53% van de panden (277080 van de in totaal 1784634 panden) kwetsbaar voor wateroverlast. Deze 16% (afgerond) is aangehouden als nulmeting, waarbij deze 16% grens is gehanteerd voor de grens tussen een kleurscore tussen rood en oranje, zodat we in de toekomst in het rood schieten als we niet minimaal behouden wat het nu is. - Omdat 100% klimaatbestendig een hoge ambitie is, kan vooralsnog niet gesteld worden dat deze ambitie in 2050 zal worden gehaald. Daarnaast worden klimaatscenario's ernstiger en o.a. bodemdaling maakt dat bestaande panden die nu nog oranje scoren mogelijk snel rood worden. Een kleurscore rood voor de langjarige ontwikkeling wordt daarom van toepassing geacht. 							
Capaciteit elektriciteitsnetwerk Zuid-Holland (ipv Inpassing in regionale elektriciteitsinfrastructuur)	[Yellow]	[White] ≈	[Yellow]	[Yellow]	[White] ↓	[Red]	[Green] Indien voor het gemiddelde over de postcodes binnen de provincie Zuid-Holland sprake is van '(nog) geen transportschaarste' op het onderdeel invoeding en/of afname.
							[Yellow] Indien voor het gemiddelde over de postcodes binnen de provincie Zuid-Holland sprake is van 'transportschaarste dreigt' op het onderdeel invoeding en/of afname.
							[Red] Indien voor het gemiddelde over de postcodes binnen de provincie Zuid-Holland sprake is van 'vooraankondiging structurele congestie bij ACM' of 'structureel congestie' op het onderdeel invoeding en/of afname.
Toelichting: <ul style="list-style-type: none"> - Bij de ontwikkelingen van de indicator is aangesloten op de capaciteitskaart van Netbeheer Nederland. - Voor dit moment is de indicator op basis van deze databron uitgewerkt. In de toekomst wordt mogelijk nog nadere uitwerking en betekenis toegevoegd in overleg met netbeheerders (data-eigenaren). - Gezien het onderzoeksresultaat dat het elektriciteitsgebruik tot 2050 minimaal verdubbelt, de nationale trend, en het feit dat we vooralsnog in Zuid-Holland achterlopen ten opzichte van het landelijke doel is het vooralsnog zeer de vraag of we de doelstelling op termijn gaan halen. Een kleurscore rood wordt daarom voor de toekomst meer van toepassing geacht. - Het voorstel is de naam van de indicator aan te passen naar Capaciteit elektriciteitsnetwerk Zuid-Holland omdat dit met de huidige invulling van de indicator beter de lading dekt. 							

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Definitie kleurscore
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Licht		x			≈		De mate van lichtemissie, uitgedrukt in 10-10 Watt per cm ² per steradiaal is maximaal 50 (relatief weinig lichtemissie).
							De mate van lichtemissie, uitgedrukt in 10-10 Watt per cm ² per steradiaal is tussen de 50 en 400.
							De mate van lichtemissie, uitgedrukt in 10-10 Watt per cm ² per steradiaal is meer dan 400 (relatief veel lichtemissie).
Toelichting:							
<ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Er is geen rijksbeleid op het gebied van nachtelijke verlichting en donkertebescherming. Er is wel decentraal (gemeentelijk) beleid opgesteld. De aanleiding voor beleid ten aanzien van nachtelijke verlichting is meestal energiebesparing. Beleid op het gebied van donkertebescherming komt voort uit bescherming van Natura2000 gebieden (vogel- en habitatrictlijn). De provincie Zuid-Holland heeft zelf geen actief lichtbeleid. - Er zijn geen normen opgesteld op basis waarvan een indicatie gegeven kan worden wanneer er 'te veel' licht is en er sprake is van verstoring. Er is om die reden een pragmatische indeling toegepast tussen gebieden waar naar verhouding sprake is van veel licht (meer dan 400) en weinig licht (minder dan 50). De indicator geeft de huidige situatie weer en doet geen uitspraak over de mate van verstoring. Naar de toekomst toe kan de indicator verder uit gewerkt worden m.b.t. lichtgevoelige gebieden. 							
Tevredenheid woonomgeving (in plaats van Beleving stedelijke woonomgeving)		x			≈		Indien het percentage (zeer) tevreden uit het landelijke WoonOnderzoek Nederland (WoON) ligt tussen de 100% en 80%.
							Indien het percentage (zeer) tevreden uit het landelijke WoonOnderzoek Nederland (WoON) ligt tussen de 80% en 70%.
							Indien het percentage (zeer) tevreden uit het landelijke WoonOnderzoek Nederland (WoON) lager ligt dan 70%.
Toelichting:							
<ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Er is daarbij gekozen voor de indicator Tevredenheid woonomgeving, omdat dit een beschikbare indicator is vanuit het Woononderzoek Nederland (WoON). - Omdat er geen specifieke (wettelijke) doelstellingen zijn ten aanzien van tevredenheid met de woonomgeving is als grens naar een kleurscore groen gehanteerd dat minimaal 80% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed. Is grens van oranje naar rood is gekozen op 70% zodat, indien zich verslechtering van de tevredenheid voordoet er al relatief snel een signaal wordt gegeven in het van kleur verschieten van de indicator. - De tevredenheid met de woonomgeving schommelt in Zuid-Holland over de jaren heen redelijk stabiel rond de 80%. Het landelijk gemiddelde ligt rond de 83%. 							
Duurzame mobiliteit		x			↓		Indien de totale CO ₂ uitstoot door mobiliteit in de provincie Zuid-Holland met minimaal 1,87 Mton is gedaald. (Met andere woorden, indien 90% van de doelstelling voor de reductie van de totale CO ₂ uitstoot is behaald.)
							Indien de totale CO ₂ uitstoot door mobiliteit in de provincie Zuid-Holland tussen de 1,25 Mton en 1,87 Mton is gedaald. (Met andere woorden, indien tussen de 60% en 90% van de doelstelling voor de reductie van de totale CO ₂ uitstoot is behaald.)
							Indien de totale CO ₂ uitstoot door mobiliteit in de provincie Zuid-Holland met minder dan 1,25 Mton is gedaald. (Met andere woorden, indien minder dan 60% van de doelstelling voor de reductie van de totale CO ₂ uitstoot is behaald.)
Toelichting:							
<ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - De provincie werkt de komende jaren aan mobiliteit die voor minder of geen uitstoot van verkeersemisies zoals CO₂, stikstofdioxide (NO_x) en fijn stof zorgt. Daarmee geeft de provincie uitvoering aan de mobiliteitsafspraken uit het nationaal Klimaatakkoord en het Schone Luchtakkoord. Voor stikstofdioxide en NO_x is al een indicator luchtkwaliteit opgenomen in de monitor. Voor de indicator Duurzame mobiliteit Mobiliteit kijken we daarom specifiek naar de CO₂ uitstoot. 							
Samenstelling woningvoorraad (in plaats van Toegankelijke woningmarkt)		x			x		Indien het aandeel sociale huurwoningen in de bestaande woningvoorraad 30% of meer bedraagt.
							Indien het aandeel sociale huurwoningen in de bestaande woningvoorraad 25% tot 30% bedraagt.
							Indien het aandeel sociale huurwoningen in de bestaande woningvoorraad minder dan 25% bedraagt.
Toelichting:							
<ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - In de toelichting van de commissie m.e.r. op de indicator Toegankelijke woningmarkt hebben zij het eigenlijk vooral over de samenstelling van de woningvoorraad. Volgens de commissie gaat het om "percentages goedkope en betaalbare huurwoningen en koopwoningen. Of het aandeel woningen tot de aftoppingsgrens". Om die reden wordt een indicator 'Samenstelling woningvoorraad' toepasselijker geacht. - In de Samenwerkingsafspraken met het Rijk en de Regionale Realisatieagenda's over woningbouw staat dat de provincie toewerkt naar meer balans in de woningvoorraad in de provincie en een evenwichtige verdeling van de opgave tussen gemeenten met als streven ten minste 30 procent sociale huurwoningen in de woningvoorraad op provinciaal, regionaal en lokaal niveau. - Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuwe definitie sociale huur die wordt verwerkt in het wetsvoorstel Versterken regie op de volkshuisvesting. De DAEB-voorraad, dat wil zeggen de voorraad in het kader van Diensten van algemeen economische belang, van woningcorporaties zal in elk geval tellen als sociale huur. Voor de particuliere sociale huurwoningen geldt dat zij een aanvangsprijs tot de liberalisatiegrens hebben en dat zij via een huisvestingsverordening beschikbaar zijn voor de doelgroep. Omdat nog niet elke gemeente kan onderbouwen dat de particuliere huurvoorraad aan deze voorwaarden voldoet, wordt voor deze indicator uitgegaan van de DAEB-voorraad van corporaties. De indicator wordt geüpdatet zodra gegevens over de particuliere sociale huurvoorraad beschikbaar komen. - In Zuid-Holland betreft de huidige DAEB-voorraad (per eind 2020) 28,7%, waarmee de indicator oranje kleurt. De DAEB-voorraad ligt de jaren stabiel rond de 29%, waarmee de ontwikkeling als neutraal is te kwalificeren. Mede gezien de bestuurlijke afspraken is er verder vooralsnog geen reden om aan te nemen dat het doel van minimaal 30% sociale huurwoningen onhaalbaar is. 							

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Definitie kleurscore
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Inclusieve energietransitie (ipv Energiearmoede)		×			↑		Als 0% tot 2% van de inwoners van Zuid-Holland geen investeringsruimte heeft om de energetische kwaliteit van de woning te verbeteren.
							Als 2% tot 5% van de inwoners van Zuid-Holland geen investeringsruimte heeft om de energetische kwaliteit van de woning te verbeteren.
							Als meer dan 5% van de inwoners van Zuid-Holland geen investeringsruimte heeft om de energetische kwaliteit van de woning te verbeteren.
Toelichting: <ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Op het gebied van de energietransitie wordt het duidelijk dat er mensen zijn die mee kunnen doen en mensen zijn die dat niet kunnen. De mensen die niet mee kunnen doen hebben geen mogelijkheid om te investeren in de energietransitie, specifiek in het verduurzamen van de woning door te isoleren en daarmee de energievraag te verlagen. Dit noemen we de energetische kwaliteit. De indicator die daar het beste bij past is LEKWI: Lage Energetische Kwaliteit woning, Weinig Investeringsmogelijkheden. De indicator houdt in dat: huurders (zij zijn afhankelijk van de verhuurder) of woningeigenaren met onvoldoende financiële capaciteit voor verduurzaming hebben (het inkomen < 130% van de lage inkomensgrens of als het financieel vermogen plus de woningoverwaarde < 40 duizend euro). Deze indicator is het resultaat van onderzoek door TNO en cijfers van het CBS. Deze indicator wordt doorontwikkeld via het Landelijk programma energiearmoede om samen met ministeries BZK, EZK en SZW en er volgt een jaarlijkse update van de cijfers. 							
Leefbaarheid		↑			↑		Indien tussen de 100% en 80% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed.
							Indien tussen de 80% en 70% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed.
							Indien minder dan 70% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed.
Toelichting: <ul style="list-style-type: none"> - In het voorjaar van 2022 is de Leefbaarometer geactualiseerd van versie 2.0 naar versie 3.0. Waarbij ondermeer is aangepast dat bij de Leefbaarometer 3.0 er geen gebruik meer wordt gemaakt van deelindicatoren die betrekking hebben op migratieachtergrond. De scoremethodiek binnen de monitor leefomgeving moest nog aangepast worden naar de aangepaste versie van de Leefbaarometer. - Momenteel woont in Zuid-Holland 77,2% van de inwoners in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed. - Omdat er geen specifieke (wettelijke) doelstellingen zijn ten aanzien van leefbaarheid is als grens naar een kleurscore groen gehanteerd dat minimaal 80% van de inwoners van Zuid-Holland woont in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed. Is grens van oranje naar rood is gekozen op 70% zodat, indien zich verslechtering van de leefbaarheid voordoet er al relatief snel een signaal wordt gegeven in het van kleur verschieten van de indicator. 							

Geactualiseerde indicatoren (o.b.v. nieuwe data) met wijziging kleurscore

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Luchtkwaliteit – ruimtelijk verdeelde waarden NOx en PM10		≈			↑		<ul style="list-style-type: none"> - Op basis van voorgenomen beleid onder het SLA heeft het RIVM berekend dat in 2030 de in 2019 geldende WHO advieswaarden in Nederland bereikt kunnen worden. Op dat moment wordt ook voldaan aan de huidige wettelijke normen voor stikstofoxiden en fijn stof. De Europese Commissie heeft in 2022 een voorstel gedaan voor nieuwe Europese grenswaarden voor stikstofoxiden en fijn stof die moeten gelden vanaf 1 januari 2030. Deze grenswaarden zijn strenger dan de in 2019 geldende WHO advieswaarden. - Als het voorstel ongewijzigd wordt overgenomen, kunnen er binnen Zuid-Holland lokale knelpunten optreden in stedelijk gebied en langs snelwegen, met name voor stikstofoxiden. Omdat op dit moment nog niet bekend is of het voorstel aangepast wordt of niet, is ervoor gekozen om de indicator een oranje kleurscore te geven.
Woningvoorraadontwikkeling		↑			≈		<ul style="list-style-type: none"> - Provinciaal gezien blijft de gerealiseerde woningvoorraadtoename in 2021 achter bij de gewenste woningvoorraadtoename volgens de voor dat jaar actuele raming. De gerealiseerde woningvoorraadtoename is gemiddeld 83 procent in plaats van 100 procent. Voor de periode 2016 t/m 2020 werd gemiddeld 69,8% gerealiseerd. - In de jaren 2019, 2020 en 2021 schommelt op provinciaal niveau het deel gerealiseerde woningvoorraadtoename vergeleken met de gewenste woningvoorraadtoename volgens de voor die jaren actuele ramingen iets, maar in alle drie de jaren ligt de gerealiseerde woningvoorraadtoename tussen de 5 tot 25 procent onder de gewenste woningvoorraadtoename. Daarmee is de trend als 'neutraal' te bestempelen.

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Stikstofoverschrijding gebieden	Red	≈	Red	Yellow	≈	Red	<ul style="list-style-type: none"> In de vorige versie van de monitor voldeden 3 van de 13 stikstofgevoelige gebieden aan de wettelijke eis dat 74% van het areaal van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW zit. Op basis van de geactualiseerde versie van Aerius voldoen nu 9 van de 13 stikstofgevoelige gebieden aan deze wettelijke eis. Er zijn vooralsnog geen vastgestelde regionale doelen en gebiedsplannen, waardoor vooralsnog niet is te zeggen of het wettelijke doel van 74% van het areaal van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW in op termijn (momenteel het wettelijk vastgelegde jaar 2035) gehaald zal worden.

Geactualiseerde indicatoren (o.b.v. nieuwe data) zonder wijziging kleurscore

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Duurzame energieopwekking	Red	↑	Yellow	Red	↑	Yellow	Voor specifieke toelichtingen op de wijzigingen binnen de indicatoren wordt verwezen naar de online digitale raadpleegomgeving: https://monitorleefomgeving.zuid-holland.nl/ .
Energiegebruik	Red	↑	Yellow	Red	↑	Yellow	
Uitstoot broeikasgassen	Red	≈	Yellow	Red	≈	Yellow	
CO2(-equivalenten) uitstoot veenoxidatie	Red	≈	Yellow	Red	≈	Yellow	
Geluid – berekend geluid langs provinciale wegen	Green	≈	Yellow	Green	≈	Yellow	
Nabijheid voorzieningen	Green	≈	Green	Green	≈	Green	
Cultuurhistorie (Erfgoed)	Yellow	≈	Yellow	Yellow	≈	Yellow	
Waterveiligheid	Yellow	↑	Green	Yellow	↑	Green	
Kwaliteit NNN ¹	Yellow	≈	Yellow	Yellow	↓	Yellow	
Ondernemersvertrouwen	Green	↓	Yellow	Green	≈	Yellow	
Werkeloosheidspercentage	Green	↓	Yellow	Green	≈	Yellow	
Innovatie Zuid-Holland	Yellow	≈	Yellow	Yellow	≈	Yellow	
Grondstoffen gebruik	Red	↑	Yellow	Red	↓	Yellow	
Verkeersslachtoffers	Green	↓	Yellow	Green	↓	Yellow	

¹ Op verzoek van Provinciale Staten loopt momenteel een onderzoek om te bepalen of de huidige indicatoren over Natuur de juiste indicatoren zijn. Naturalis heeft hier opdracht voor gekregen. De resultaten van dit onderzoek worden rond de zomer verwacht, waardoor de indicatoren over Natuur eventueel bij een volgende versie van de monitor leefomgeving zullen worden aangepast.

Niet geactualiseerde indicatoren (geen nieuwe data beschikbaar)

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Grondwater	Yellow	↑	Green	Yellow	↑	Green	Voor specifieke toelichtingen op de wijzigingen binnen de indicatoren wordt verwezen naar de online digitale raadpleegomgeving: https://monitorleefomgeving.zuid-holland.nl/ .
Oppervlaktewater	Red	↑	Yellow	Red	↑	Yellow	
Kwaliteit habitattypen in Natura 2000 gebied ¹	Red	↑	Yellow	Red	↑	Yellow	
Soortenontwikkeling ¹	Yellow	≈	Yellow	Yellow	≈	Yellow	
Kwaliteit leefgebied/ populatiegrootte vogel- en habitatrichtlijn-soorten in N2000 gebied ¹	Red	↑	Yellow	Red	↑	Yellow	
Bedrijventerreinvoorraadontwikkeling	Red	≈	Yellow	Red	≈	Yellow	

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Beweegvriendelijke omgeving		≈			≈		Voor specifieke toelichtingen op de wijzigingen binnen de indicatoren wordt verwezen naar de online digitale raadpleegomgeving: https://monitorleefomgeving.zuid-holland.nl/ .
Levensverwachting in goed ervaren gezondheid		≈			≈		

¹ Op verzoek van Provinciale Staten loopt momenteel een onderzoek om te bepalen of de huidige indicatoren over Natuur de juiste indicatoren zijn. Naturalis heeft hier opdracht voor gekregen. De resultaten van dit onderzoek worden rond de zomer verwacht, waardoor de indicatoren over Natuur eventueel bij een volgende versie van de monitor leefomgeving zullen worden aangepast.

Indicatoren nog in ontwikkeling

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Aandachtsgebieden omgevingsveiligheid (incl. zeer kwetsbare gebouwen)		×			×		- Voor de indicator is gekoppeld aan de bevolkingsdichtheid en hoeveelheid zeer kwetsbare gebouwen in brand- en explosieaandachtsgebieden. Het is op dit moment onbekend wat de omvang van de brand- en explosieaandachts-gebieden is, waardoor het nog niet mogelijk is deze indicator te berekenen. Duidelijkheid hierover is gekoppeld aan de invoering van de Omgevingswet, waardoor de indicator op het moment (nog steeds niet) kan worden ingevuld.
Geur		×			×		- Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Er is slechts in beperkte mate data beschikbaar in het juiste format. Daarnaast is de data over geurhinder niet uniform over de verschillende GGD-regio's. Het is daarom vooralsnog niet mogelijk gebleken om een gedegen datagedragen uitspraak te doen over de huidige situatie voor geur voor de hele provincie.
Waardering van het landschap		×			≈		- In 2006 is een enquête gehouden onder 4500 Nederlanders over een gemiddelde waardering van het Nederlandse landschap door de bevolking gebaseerd op de aanwezigheid van twee positief gewaardeerde landschapskenmerken: natuurlijkheid en historische kenmerkendheid, en twee negatief gewaardeerde kenmerken: stedelijkheid en horizonvervuiling. - In 2018 is door Natuurmonumenten een Nationale Landschap Enquête gehouden. Hieruit kwam een vergelijkbaar beeld naar voren over de waardering van het landschap als uit de enquête uit 2006. - Op basis van beide onderzoeken is vooralsnog geconcludeerd dat het Zuid-Hollands landschap een oranje kleurscore verdient. De indicator verdient echter nog uitwerking en met name het zoeken/vinden (of eventueel opzetten) van meer reguliere enquêtes die de waardering van het landschap in beeld brengen.
Fysieke Landschapskenmerken		×			×		- Bedacht was om voor de indicator aan te sluiten bij de landelijke Monitor Landschap. - Sinds recent is vanuit deze Monitor Landschap wel data over de ontwikkelingen beschikbaar. De beschikbare data brengt de ontwikkelingen echter op een algemeen abstractieniveau feitelijk in beeld. (De openheid is toegenomen binnen 500x500m gridcel). Dit feitelijke beeld verdient nog verdere vertaling en combinatie met aanvullend beschikbaar te krijgen data per gebiedsprofiel om de ontwikkeling van de landschapskenmerken afdoende te kunnen beoordelen. De ontwikkeling hiervan loopt nog steeds.
Bodem en ondergrond (3D-ordening)		×			×		- Beoogt wordt om de indicator Bodem en ondergrond (3D-ordening) op te bouwen vanuit de zeven bodemthema's: Bodemdaling, Ecologie, Energie, Identiteit, Ondergrondse Infrastructuur, Voorraden en Water, en in hoeverre gemeenten invulling geven aan aan de 3D-ordening lagenbenadering. - De indicator wordt dan opgebouwd vanuit een beeld per gemeente in hoeverre: <ul style="list-style-type: none"> o De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen worden uitgewerkt (groene score) o De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen alleen worden benoemd (oranje score) o De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen niet aanwezig zijn (rode score) Voor een score voor de provincie als totaal kan dan gekeken worden naar het percentage gemeenten dat een groene score heeft. - De indicator moet nog nader worden uitgewerkt en over de monitoring van de gemeentelijke plannen dienen nog afspraken gemaakt te worden.

Bijlage 1: Actualisatie indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Duurzame landbouw		≈			≈		<ul style="list-style-type: none"> - Concrete doelen voor het landbouwbeleid, en de bijhorende monitoring en het doelbereik zijn op dit moment nog onderwerp van nader onderzoek. De doelen die het Rijk in het kader van het landbouwakkoord gaat stellen, zijn nog niet bekend, evenmin als de opgave op gebied van biodiversiteit. Ook het effect van de restopgave vanuit de Kaderrichtlijn Water op de landbouw wordt nog gedurende de tweede helft 2023 in kaart gebracht. Er wordt toegewerkt naar een systeem van KPI's rondom de agrarische sector en daarvoor is al veel kennis ontwikkeld en beschikbaar, ook binnen de sector zelf. De beoogde indicatoren worden de komende maanden besproken en zo nodig aangepast in de verdere uitwerking van de ZHPLG gedurende 2023. - In het kader van de landelijk gebied vindt met alle betrokken partijen overleg plaats, waardoor er vertrouwen is dat de situatie in de toekomst zal verbeteren. Gezien de nog in ontwikkeling zijnde indicatoren is nog niet aan te geven of de doelen behaald worden.
Bereikbaarheid weg, spoor, water en fiets		×			≈		<ul style="list-style-type: none"> - Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Definitie voor beoordelingscriterium nader te bepalen in samenhang met de beschikbare komen van de benodigde monitoringsgegevens. Kleurscore voor de langjarige ontwikkeling is daarmee ook nog niet te geven.